

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського**

**Кафедра технологій в ресторанному господарстві,
готельно-ресторанної справи та підприємництва**

А. В. Слащева

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО**

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Ступінь: магістр

**Кривий Ріг
2021**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського**

**Кафедра технологій в ресторанному господарстві,
готельно-ресторанної справи та підприємництва**

А. В. Слащева

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО**

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри технологій в ресторанному
господарстві, готельно-ресторанної справи
та підприємництва
Протокол № 2
від «20» вересня 2021 р.

Рекомендовано навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 2
від «07» жовтня 2021 р.

**Кривий Ріг
2021**

УДК 612.3:66 (076.5)

С 47

Слащева, А. В.

С 47 Інтелектуальна власність та патентознавство [Текст]: метод. рек. до вивч. дисц. / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. каф. технологій в рест. госп., гот.-рест. справи та підпр-ва; А. В. Слащева. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 49 с.

Методичні рекомендації призначені для організації вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та патентознавство» здобувачів вищої освіти всіх форм навчання. В методичних рекомендаціях наведено загальні рекомендації з вивчення дисципліни, опис дисципліни, її змістових модулів і тем, методів оцінювання і розподілу балів, методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять та організації самостійної роботи.

© Слащева А. В., 2021

© Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА I. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЧАСТИНА II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	14
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність	15
Змістовий модуль 2. Патентознавство	17
ЧАСТИНА III. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	23
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність	24
Змістовий модуль 2. Патентознавство	32
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	40
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Актуальність дисципліни «Інтелектуальна власність та патентознавство» зумовлена тим, що у сучасних умовах патентні права та система їх захисту стимулюють глобальний інноваційний розвиток. Завдяки процедурі створення і захисту об'єктів промислової власності країни-продуценти інновацій мають додатковий стимул для розвитку нових технологій, а країни, що розвиваються, можуть активно їх впроваджувати у виробництво. Міжнародне визнання прав інтелектуальної власності розглядається як регулюючий механізм, що забезпечує динамічну конкуренцію і торгівлю між країнами.

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність та патентознавство» спрямована на формування у студентів вміння здійснювати захист інтелектуальної власності у сфері харчових технологій, виконувати відповідні патентні дослідження, готувати документи на отримання патентів на винаходи і корисні моделі. Вивчення дисципліни передбачає засвоєння навчального матеріалу під час лекцій та практичних занять, а також у вільний від аудиторних занять час у формі самостійної роботи, що сприяє формуванню професійної підготовки випускників до наукової, аналітичної, експертної та консультативної діяльності у сфері харчових технологій.

Результатом засвоєння дисципліни є оволодіння наступними компетенціями: вміння відшукувати систематизувати та аналізувати науково-технічну інформацію з різних джерел для вирішення професійних та наукових завдань у сфері харчових технологій; здатність планувати і виконувати наукові дослідження з урахуванням світових тенденцій науково-технічного розвитку галузі; здатність здійснювати захист інтелектуальної власності у сфері харчових технологій, виконувати відповідні патентні дослідження, готувати документи на отримання патентів на винаходи і корисні моделі; здатність планувати і виконувати наукові дослідження у сфері харчових технологій, аналізувати їх результати, аргументувати висновки; здатність розробляти та реалізовувати науково-технічні проекти у сфері харчових виробництв.

Методичні вказівки підготовлено відповідно до робочої програми дисципліни «Інтелектуальна власність та патентознавство» та призначено для студентів денної та заочної форм навчання. При проведенні практичних та семінарських занять активно використовуються інтерактивні імітаційні та неімітаційні методи навчання (моделювання ситуації, peer-learning, fleepchart).

ЧАСТИНА I
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Харчові технології
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, годин	28
Практичні / семінарські, годин	28
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань в області захисту прав результатів технічної творчості в області прогресивних технологій харчових продуктів та їх патентування.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері захисту прав об'єктів інтелектуальної власності; формуванні вмінь та навичок: вміння працювати з патентною та науково-технічною документацією; проведення патентних досліджень за конкретними напрямками в області новітніх технологій на підприємствах харчової промисловості; самостійна підготовка та оформлення документів, що забезпечують правовий захист об'єктів інтелектуальної власності, ліцензування та передачу технологій.

Предмет: технічне оформлення та юридичний захист власності об'єктів науково-технічної творчості фахівців з харчових технологій.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції та структура

Тема 2. Міжнародні договори і угоди у сфері охорони промислової власності

Тема 3. Регіональні міжнародні організації з питань охорони промислової власності

Тема 4. Правова охорона промислових зразків

Тема 5. Види знаків для товарів та послуг, функції, що вони виконують

Тема 6. Вимоги щодо реєстрації знаків для товарів та послуг

Тема 7. Заявка на реєстрацію знака для товарів та послуг

- Тема 8. Патентне право в Україні та світі
- Тема 9. Патентна інформація та патентні фонди
- Тема 10. Порядок патентування винаходів в Україні. Патентний пошук
- Тема 11. Визначення патентоздатності винаходу
- Тема 12. Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)
- Тема 13. Міжнародна патентна класифікація, її призначення та структура
- Тема 14. Ліцензування винаходів

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– загальних програмних компетентностей:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність діяти соціально відповідально та свідом;
- здатність працювати в міжнародному контексті;

– фахових програмних компетентностей:

здатність планувати і виконувати наукові дослідження з використанням сучасних обладнання, методів та спеціалізованого програмного забезпечення в умовах навчальних, науково-дослідних та/або виробничих лабораторій;

здатність оптимізувати технологічні процеси для розробки інноваційних технологічних рішень у виробництві харчових продуктів;

здатність розробляти та патентувати харчові продукти нового покоління, у тому числі функціональні, на основі принципів харчової комбінаторики і застосування безпечної, біологічно повноцінної сировини та інноваційних інгредієнтів;

здатність практично впроваджувати наукові розробки з врахуванням енергоефективності та ресурсоощадливості і покращення якісних показників харчової продукції;

здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні проекти у сфері харчових технологій з урахуванням технічних та правових питань;

здатність захищати інтелектуальну власність у сфері харчових технологій;

здатність до інноваційної наукової діяльності, що сприяє розвитку нових знань у галузі харчових технологій;

здатність комерціалізувати інноваційні розробки прикладного характеру;

2) досягнення програмних результатів навчання:

здатність знаходити, систематизувати та аналізувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, електронних базах та інших джерелах інформації на етапі вибору проблеми або теми дослідження;

здатність планувати і виконувати наукові розробки на високому науково-методичному рівні;

вміння самостійно приймати нестандартні рішення творчого характеру, нести за них відповідальність, генерувати нові ідеї та реалізовувати їх у практичній діяльності;

здатність демонструвати наукову творчу ініціативу під час розробки та реалізації інновацій технічного і технологічного спрямування;

знання законодавства з питань інтелектуальної власності;

вміння захищати свою інтелектуальну власність у сфері харчових технологій у формі складання заявки на винахід;

здатність застосовувати основні принципи отримання інноваційної харчової продукції з різних видів сировини з врахуванням соціальної та економічної ефективності об'єкту патентування;

здатність відтворювати результати науково-технічної творчості у виробничих умовах з метою підтвердження промислової придатності об'єкту патентування;

здатність аналізувати і враховувати у практичній діяльності тенденції науково-технічного розвитку харчової науки;

здатність обирати найбільш перспективні та раціональні напрямки науково-технічної діяльності;

здатність аналізувати та оформлювати результати наукових та виробничих випробувань у вигляді охоронних документів;

здатність запроваджувати комерційне використання запатентованих результатів науково-технічної діяльності, які мають певні конкурентні переваги;

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

цілей та основних пріоритетів державної політики в області захисту об'єктів інтелектуальної власності;

загальних положень винахідницької, патентної і раціоналізаторської діяльності;

основ законодавства України з питань інтелектуальної власності та охорони прав на винаходи;

– **уміння/навички:**

орієнтуватися в патентній інформації;

вміти правильно оформити заявку на винахід,

грамотно аналізувати новизну і перспективність технічного рішення з метою визначення їх охороноздатності і патентної чистоти;

– **комунікація:**

збір, інтерпретація та застосування даних щодо патентоздатності винаходу;

спілкування з професійних питань захисту об'єктів інтелектуальної власності в області харчових технологій із контролюючими органами, науковцями за фахом, керівниками харчових підприємств і закладів ресторанного господарства, фахівцями із ресторанного бізнесу (інженерами-технологами, шеф-кухарями, су-шефами), споживачами ресторанних послуг;

– **відповідальність і автономія:**

відповідальна організація та проведення патентних досліджень за конкретними напрямками дослідницької діяльності;
спроможність нести відповідальність при оформленні заявки на винахід.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність					
Тема 1. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції та структура	12	2	2		8
Тема 2. Міжнародні договори і угоди у сфері охорони промислової власності	12	2	2		8
Тема 3. Регіональні міжнародні організації з питань охорони промислової власності	12	2	2		8
Тема 4. Правова охорона промислових зразків	12	2	2		8
Тема 5. Види знаків для товарів та послуг, функції, що вони виконують	12	2	2		6
Тема 6. Вимоги щодо реєстрації знаків для товарів та послуг	12	2	2		6
Тема 7. Заявка на реєстрацію знака для товарів та послуг	10	2	2		6
Разом за 1 модуль	78	14	14		50
Змістовий модуль 2. Патентознавство					
Тема 8. Патентне право в Україні та світі	10	2	2		6
Тема 9. Патентна інформація та патентні фонди	10	2	2		6
Тема 10. Порядок патентування винаходів в Україні. Патентний пошук	10	2	2		6
Тема 11. Визначення патентоздатності винаходу	10	2	2		6
Тема 12. Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)	10	2	2		6
Тема 13. Міжнародна патентна класифікація, її призначення та структура	10	2	2		6
Тема 14. Ліцензування винаходів	12	2	2		8
Разом за 2 модуль	72	14	14		44
Усього годин	150	28	28		94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№з/п	Вид та тема заняття	Години
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність		
1	Семінар запитань і відповідей Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції та структура	2
2	Семінар запитань і відповідей Міжнародні договори і угоди у сфері охорони промислової власності	2
3	Семінар запитань і відповідей Регіональні міжнародні організації з питань охорони промислової власності	2
4	Семінар запитань і відповідей Правова охорона промислових зразків	2
5	Семінар – розгорнута бесіда Види знаків для товарів та послуг, функції, що вони виконують	2
6	Семінар – дискусія Вимоги щодо реєстрації знаків для товарів та послуг	2
7	Семінар – дискусія Заявка на реєстрацію знака для товарів та послуг	2
Змістовий модуль 2. Патентознавство		
8	Семінар – дискусія Патентне право в Україні та світі	2
9	Семінар з виконанням практичних задач Патентна інформація та патентні фонди	2
10	Семінар з виконанням практичних задач Порядок патентування винаходів в Україні. Патентний пошук	2
11	Семінар з виконанням практичних задач Визначення патентоздатності винаходу	2
12	Семінар з виконанням практичних задач Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)	2
13	Семінар з виконанням практичних задач Міжнародна патентна класифікація, її призначення та структура	2
14	Практичне заняття Захист групових проєктів «Патентні дослідження»	2
	Всього	28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

- вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота				Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК	ЗГП*	Завдання для самостійного виконання	
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність						
Семінар 1		1				1
Семінар 2	1	1				2
Семінар 3	1	1				2
Семінар 4	1	1				2
Семінар 5	1	1			2	4
Семінар 6	1	1				2
Семінар 7		1	8			9
Разом за змістовим модулем 1	5	7	8		2	22
Змістовий модуль 2. Патентознавство						
Семінар 8	1	1				2
Семінар 9	1	1				2
Семінар 10		1			2	3
Семінар 11		1				1
Семінар 12		1				1
Семінар 13		1	8			9
Семінар 14				10		10
Разом за змістовим модулем 2	2	6	8	10	2	28
Усього годин	7	13	16	10	4	50

*ЗГП – захист групових проєктів

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
20	20	10		

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА II
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Тема 1. Семінар запитань і відповідей

Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції та структура

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями для самостійного вивчення:

1. Виникнення, становлення і розвиток поняття інтелектуальної власності
2. Об'єкти інтелектуальної власності
3. Законодавство України про інтелектуальну власність
4. Стратегії розвитку інтелектуальної власності: поняття та види
5. Органи ВОІВ

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження, *floorchart*. Оцінювання проводять інші студенти (використовується метод *peer-learning*), підсумкова оцінка – середній бал.

Глосарій / Glossary

Intellectual property (інтелектуальна власність) – це результати творчої діяльності, об'єктом якої є не матеріальні носії, в яких реалізовані результати творчості, а саме ті ідеї, думки, міркування, образи, символи тощо, які реалізуються чи втілюються у певних матеріальних носіях.

Scientific discovery (наукове відкриття) – встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

Industrial property rights (право промислової власності) – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що складаються у процесі створення, оформлення та використання результатів науково-технічної творчості.

The invention (винахід) / utility model (корисна модель) – це результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології. *is the result of human intellectual activity in any field of technology.*

Device (пристрій) – це машини, механізми, прилади, деталі, вузли або сукупність взаємопов'язаних деталей та вузлів.

Substance (речовина) – це штучно створена сукупність взаємозв'язаних інгредієнтів, індивідуальні хімічні сполуки, об'єкти генетичної інженерії, композиції та продукти ядерного перетворення.

Strain (штам) – це спадково однорідні культури мікроорганізмів, що продукують корисні речовини або використовуються безпосередньо.

Method (спосіб) – це процес виконання дій над матеріальним об'єктом (об'єктами) за допомогою матеріальних об'єктів.

Secret invention (секретний винахід) – це винахід, що містить інформацію, віднесenu до державної таємниці.

Inventor (винахідник) – це фізична особа, творчою працею якої

створено винахід (корисну модель).

The state of the art (рівень техніки) включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до Установи або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Такий рівень стосовно заявленої пропозиції визначається за всіма видами інформації, загальнодоступними в Україні та за кордоном, до дати пріоритету винаходу. Це означає, що до дати пріоритету заявки сутність цього або тотожного рішення не була розкрита ні в Україні, ні за кордоном для невизначеного кола осіб настільки, що стало можливим його використання, тобто законом встановлюється принцип світової новизни.

Industrial design (промисловий зразок) – це нове конструктивне вирішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд та придатне для відтворення промисловим способом, тобто це результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання.

Тема 2. Семінар запитань і відповідей **Міжнародні договори і угоди у сфері охорони промислової власності**

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями для самостійного вивчення:

1. Паризька конвенція про охорону промислової власності
 2. Міжнародні договори у сфері охорони промислової власності
 3. Міжнародні угоди у сфері охорони промислової власності
2. Індивідуальне тестування.

Тема 3. Семінар запитань і відповідей **Регіональні та міжнародні організації з охорони промислової власності**

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями для самостійного вивчення:

1. Регіональні договори у сфері охорони промислової власності
 2. Регіональні міжнародні організації
 3. Процедури РСТ, ЄПВ, ЄПК, ЄАПК
2. Індивідуальне тестування.

Тема 4. Семінар запитань і відповідей **Правова охорона промислових зразків**

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями для самостійного вивчення:

1. Поняття про промисловий зразок та його об'єкти
 2. Умови патентоздатності промислового зразку
 3. Строк дії промислового зразку
 4. Обсяг правової охорони промислового зразку
2. Індивідуальне тестування.

Тема 5. Семінар – розгорнута бесіда
Види знаків для товарів та послуг, функції, що вони виконують

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Види товарних знаків
 2. Функції товарного знаку
 3. Правова охорона товарного знаку в Україні
- 2. Індивідуальне тестування.*

Тема 6. Семінар – дискусія
Вимоги щодо реєстрації знаків для товарів та послуг

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Суб'єкти права на знаки для товарів і послуг
 2. Право на раціоналізаторську пропозицію
- 2. Індивідуальне тестування.*

Тема 7. Семінар – дискусія
Заявка на реєстрацію знака для товарів та послуг

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Порядок оформлення та подання заявки на знак
 2. Експертиза заявки на товарний знак
- 2. Індивідуальне тестування (ПМК 1).*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
ПАТЕНТОЗНАВСТВО

Тема 8. Семінар – дискусія
Патентне право в Україні та світі

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Нормативно-правова база патентного права в Україні
 2. Структура патентних органів в Україні
 3. Загальний порядок патентування винаходів в Україні
 4. Умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі
 5. Патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах
- 2. Індивідуальне тестування.*

Глосарій / Glossary

Copyright (право авторства) є особистим немайновим правом і нале-

жить винахіднику. Воно є невідчужуваним: не передається іншим особам та охороняється безстроково, не переходить до правонаступника на відміну від майнових прав, засвідчених патентом.

Patent (патент) – це юридично-технічний документ, який видається компетентним державним органом (Державним департаментом інтелектуальної власності) і яким держава засвідчить виняткове право власника на створений їм об'єкт промислової власності.

Patentability (патентоспроможність) – це властивість, якої набуває об'єкт господарської діяльності (продукт або спосіб) у разі відповідності умовам надання правової охорони винаходу відповідно до закону.

Priority (пріоритет) – це першочерговість подачі заявки, і він, як правило, встановлюється по даті подачі до Державного департаменту інтелектуальної власності правильно оформленої заявки.

Conventional priority (конвенційний пріоритет) – це пріоритетне право українського заявника, який подав заявку на винахід в патентне відомство однієї з держав-учасників Паризької конвенції по охороні промислової власності, подати заявку в Україні протягом 12 місяців відзначивши, що він має намір скористатися правом конвенційного пріоритету, вказавши дату подачі і реєстраційний номер заявки, а також державу, в якій вона була подана.

The principle of world novelty (принцип світової новизни) означає, що до дати пріоритету заявки суть цього або тотожного рішення не була розкрита ні в Україні, ні за кордоном для невизначеного кола осіб настільки, що стало можливим його використання.

The formula of the invention (формула винаходу) – це стисла словесна характеристика технічної суті винаходу, що містить сукупність його суттєвих ознак, які достатні для досягнення зазначеного заявником технічного результату.

Analogous to the invention (аналог винаходу) – це засіб того самого призначення, який відомий з джерел, що стали загальнодоступними до дати подання заявки в Укрпатент, або до дати пріоритету, і характеризуються сукупністю ознак, подібних до сукупності суттєвих ознак винаходу (корисної моделі).

Application (заявка) – це сукупність документів, необхідних для видачі Укрпатентом патенту (деклараційного патенту) на винахід чи деклараційного патенту України на корисну модель. Заявка повинна містити:

1) заяву про видачу патенту (деклараційного патенту) на винахід чи деклараційного патенту України на корисну модель;

2) опис винаходу (корисної моделі);

3) формулу винаходу (корисної моделі);

4) креслення (якщо на них є посилання в описі);

5) реферат;

6) документи, що додаються до заявки (квитанцію про оплату тощо).

Summary (реферат) – це скорочений виклад змісту опису винаходу (ко-

рисної моделі), який включає назву винаходу (корисної моделі), характеристику галузі техніки, якої стосується винахід (корисна модель), і галузь його (її) застосування, характеристику суті винаходу (корисної моделі) із зазначенням технічного результату, якого мають досягти.

Formal examination (формальна експертиза, або експертиза за формальними ознаками) – це експертиза, під час якої:

- встановлюється дата подання заявки на підставі ст. 13 Закону;
- визначається належність зазначеного у заявці об'єкта до переліку об'єктів, які можуть бути визнані винаходами;
- перевіряється відповідність заявки та її оформлення встановленим вимогам;
- перевіряється на відповідність встановленим вимогам документ про сплату збору за подання заявки.

Qualification examination (кваліфікаційна експертиза, або експертиза по суті) – це експертиза, що встановлює відповідність заявленого винаходу умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності).

Тема 9. Семінар з виконанням практичних задач Патентна інформація та патентні фонди

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Поняття патентної документації
2. Ретроспективність, методи та способи пошуку патентної інформації
3. Зміст та методика проведення тематичного та іменного пошуку
4. Світові інформаційні ресурси та патентні фонди
5. Бюлетень «Патентна власність»
6. Бази даних міжнародних і патентних відомств
7. Патентна продукція комерційних інформаційних центрів
8. Використання патентних баз даних

2. Індивідуальне тестування.

3. Практична задача «Вибір об'єкту досліджень в рамках виконання групового проекту «Патентні дослідження».

Порядок виконання:

1. Обґрунтування доцільності патентування обраного об'єкту (обговорюється та ухвалюється з викладачем).

Пріоритет має напрям наукового дослідження, який здобувач ВО обрав для виконання майбутньої кваліфікаційної роботи.

В перспективі розроблені опис, формула та реферат винаходу (які є складовою частиною проекту «Патентні дослідження») можуть бути використані при розробці Кваліфікаційної роботи (проекту) магістра та включені у додатки.

2. Складання загальних відомостей про об'єкт дослідження.
3. Визначення ключових напрямків патентних досліджень.

Контрольні питання:

1. Що є метою патентних досліджень?
2. Які етапи включає порядок проведення патентних досліджень?
3. Які складові регламенту пошуку Ви знаєте?
4. Які джерела патентної інформації існують в Україні?

**Тема 10. Семінар з виконанням практичних задач
Порядок патентування винаходів в Україні. Патентний пошук**

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Процедура видачі патенту України на винахід або корисну модель
 2. Поняття та види патентів. Терміни дії патентів
 3. Експертиза заявки на винахід (корисну модель) за формальними ознаками та по суті
 4. Оскарження рішення за заявкою
 5. Публікація відомостей про винахід
 6. Сплата збору за дії, пов'язані з охороною прав на винаходи
- 2. Практична задача «Проведення патентного пошуку в рамках виконання групового проєкту».*

Порядок виконання:

1. Вивчення правил бібліографічного опису літературних джерел та Інтернет-ресурсів (ДСТУ 8302-2015, гарвардський стиль, транслітерація)
2. Проведення локального або міжнародного патентного пошуку за допомогою баз патентних фондів:
<http://www.sdip.gov.ua>
<http://www.ukrpatent.org>

Контрольні питання:

1. Які інтернет-джерела патентної інформації існують в Україні та світі?
2. Якою повинна бути ретроспектива патентних досліджень?
3. Наведіть приклади бібліографічного описання патенту України.
4. Які види патентного пошуку розрізняють залежно від міри використання технічних засобів?
5. Що таке нумераційний та іменний пошук?
6. Які вимоги надаються до виконавців автоматизованого патентного пошуку?

**Тема 11. Семінар з виконанням практичних задач
Визначення патентоздатності винаходу**

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Новизна винаходу та корисної моделі
2. Промислова придатність винаходу та корисної моделі
3. Дослідницький рівень винаходу

4. Визначення патентоздатності винаходу та корисної моделі

5. Припинення дії патенту та визнання його недійсним

2. *Практична задача «Визначення патентоздатності, аналогів та прототипу винаходу (корисної моделі) в рамках виконання групового проекту».*

Порядок виконання:

1. Аналіз відібраних літературних джерел.

2. За отриманими літературними джерелами проаналізувати і заповнити динаміку патентування за роками та країнами.

3. Відібрати із загальної кількості 5 аналогів.

4. Визначити серед аналогів прототип.

5. Провести порівняльну характеристику прототипу з об'єктом, що підлягає патентуванню.

Контрольні питання:

1. Назвіть умови патентоспроможності винаходу.

2. Назвіть умови патентоспроможності корисної моделі

3. Охарактеризуйте поняття «новизна».

4. Охарактеризуйте поняття «дослідницький рівень».

5. Охарактеризуйте поняття «промислова придатність».

6. Як ви розумієте поняття «пріоритет»?

Тема 12. Семінар з виконанням практичних задач Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Склад заявки. Документи, що додаються до заявки

2. Подання заявки. Пріоритет винаходу

3. Опис винаходу (корисної моделі) та вимоги до нього

4. Формула винаходу (корисної моделі) і вимоги до неї

5. Вимоги до ілюстративних матеріалів

6. Реферат та вимоги до нього

7. Визначення рівня техніки об'єкту патентування

2. *Практична задача «Опис та формула винаходу (корисної моделі) в рамках виконання групового проекту».*

Порядок виконання:

1. Розробити відповідно до вимог формулу винаходу (додаток В).

2. Розробити приклади конкретного виконання винаходу (3-5 прикладів).

3. Скласти відповідно до вимог опис винаходу (додаток Б).

4. Навести приклади конкретного виконання.

Контрольні питання:

1. Що таке формула винаходу?

2. В якому документі регламентуються правила складання формули винаходу?

3. Що таке опис винаходу?

4. Що таке суть винаходу?
5. Які розділи містить опис винаходу?

Тема 13. Семінар з виконанням практичних задач Міжнародна патентна класифікація, її призначення та структура

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Страсбурзька угода 1971 року про Міжнародну патентну класифікацію
2. Призначення та структура Міжнародної патентної класифікації
3. Принципи побудови Міжнародної патентної класифікації
4. Пошук на новизну за допомогою МПК
5. Пошук на патентоспроможність або дійсність патенту за МПК
6. Пошук на патентну чистоту за допомогою МПК
7. Інформаційний пошук за допомогою МПК
8. Класифікаційні індекси
9. Класифікатор Міжнародної патентної класифікації (9-та редакція)

2. Практична задача «Присвоєння індексу МПК винаходу (корисній моделі) в рамках виконання групового проєкту».

Порядок виконання:

1. Визначити основні ключові слова, за якими треба присвоювати індекс МПК.
2. За класифікатором МПК знайти індекс для об'єкта, що підлягає патентуванню.

Контрольні питання:

1. Що таке Міжнародна патентна класифікація?
2. В чому полягає основне призначення МПК?
3. Яка структурна будова МПК?

3. Індивідуальне тестування (ПМК 2).

Тема 14. Практичне заняття Захист групових проєктів «Патентні дослідження»

Порядок виконання:

1. Теоретична підготовка: скласти звіт «Патентні дослідження» за напрямком наукової роботи, визначеним на попередніх заняттях.
2. Захист групових проєктів полягає у підготовці мультимедійної презентації наукової розробки, яка стала об'єктом патентних досліджень та проєкту заявки на корисну модель, та обґрунтованої наукової доповіді за темою наукової розробки.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Тема 1. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її функції та структура

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Законодавство України про інтелектуальну власність
2. Стратегії розвитку інтелектуальної власності: поняття та види
3. Органи ВОІВ

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Конвенція, затверджена Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) проголошує, що інтелектуальна власність об'єднує у собі права, що стосуються

- A. літературних, художніх і наукових творів
- B. виступів виконавців, фонограм і програм ефірного мовлення - винаходів в усіх сферах людської діяльності
- C. наукових відкриттів; промислових зразків; товарних знаків, знаків обслуговування та торгових назв і позначень; запобігання недобросовісної конкуренції
- D. всі відповіді вірні

2. Всесвітня Організація інтелектуальної власності створена

- A. в 1999 році
- B. в 2009 році
- C. в 1967 році
- D. в 2001 році

3. Основні засади науково-технічної політики в Україні визначає

- A. Президент України
- B. Верховна Рада України
- C. Кабінет Міністрів України
- D. Державне патентне відомство України

4. За здійснення політики у сфері інтелектуальної власності в Україні

відповідає

- A. Президент України
- B. Міністерство освіти і науки України
- C. Кабінет Міністрів України

D. Державний департамент інтелектуальної власності

5. Згідно із Цивільним кодексом України до об'єктів інтелектуальної власності належать:

A. продукція, незавершене виробництво, реалізована продукція

B. грошові кошти у касі, на розрахунковому рахунку, інвестований капітал

C. комп'ютерні програми, компіляції даних, компонування (топографії) інтегральних мікросхем

D. усі відповіді правильні

Рекомендована література: [I – 1, 3, 8; II – 1, 4, 10, 14, 15]

Тема 2. Міжнародні договори і угоди у сфері охорони промислової власності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Міжнародна охорона промислової власності

2. Міжнародні угоди у сфері охорони промислової власності

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Законодавство України, яке містить норми щодо охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, умовно можна поділити на такі блоки

A. Господарське право, Процесуальний кодекс України, Постанови Кабінету Міністрів України

B. Кримінальний Кодекс України, адміністративне право, Конституція України

C. чинні Конституція України та Кодекси, загальне законодавство, спеціальне законодавство у сфері охорони інтелектуальної власності

D. усі відповіді правильні

2. Загальне законодавство у сфері охорони інтелектуальної власності включає у себе

A. Конституцію України, Господарський кодекс України, Кодекс законів про працю України

B. Закон України «Про охорону прав на винаходи»; Закон України «Про корисні моделі, промислові зразки»; Закон України «Про знаки для товарів і послуг»

C. Митний кодекс України, Закон України «Про сорти рослин»; Закон України «Про охорону авторського права і суміжних прав»

D. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»; Закон

України «Про рекламу»; Закон України «Про видавничу справу»

3. До спеціального законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності належать

А. Цивільний процесуальний кодекс України; Кримінальний кодекс України; Кримінально-процесуальний кодекс України

В. Закон України «Про корисні моделі, промислові зразки»; Закон України «Про знаки для товарів і послуг»; Закон України «Про топографії інтегральних мікросхем»

С. Конституція України, Господарський кодекс України, Кодекс законів про працю України

Д. усі відповіді правильні

4. Митне законодавство включає в себе

А. Цивільний процесуальний кодекс України; Кримінальний кодекс України; Кримінально-процесуальний кодекс України

В. Митний кодекс України, постанови Кабінету Міністрів України, укази та розпорядження Президента щодо переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон

С. Конституцію України, Господарський кодекс України, Кодекс законів про працю України

Д. усі відповіді правильні

5. Закон України «Про науково-технічну інформацію» визнав науково-технічну інформацію:

А. комерційною таємницею

В. товаром і об'єктом права інтелектуальної власності

С. основним джерелом достовірної інформації підприємства

Д. джерелом отримання прибутку

Рекомендована література: [I – 1, 2, 5; II – 2, 3, 10, 14, 15]

Тема 3. Регіональні та міжнародні організації з питань охорони промислової власності

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Процедура РСТ

2. Процедура ЄПВ

3. Процедура ЄПК

4. Процедура ЄАПК

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Ключовим моментом у розвитку авторського права є

- A. французька система авторського права 1791-1793 рр.
- B. закон штату Масачусетс від 17 березня 1789 р., що проголошує «немає власності, яка належить людині більше, ніж та, котра є результатом її розумової праці»
- C. винахід друкувального верстата винахідником Гуттенбергом у XV ст.
- D. закон про копірайт закріплений в законі Сполучених Штатів Америки 1976 року

2. Принциповим моментом у розбудові законодавства про інтелектуальну власність є

- A. постанова Кабінету Міністрів України «Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва»
- B. прийняття у 2003 році Верховною Радою України Цивільного кодексу України, Книга IV якого має назву «Право інтелектуальної власності»
- C. прийняття закону України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»
- D. прийняття у 1996 році Конституції України, яка проголосила: «Кожен має право володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами інтелектуальної, творчої діяльності»

3. Основним законом, що регулює правовідносини у сфері інтелектуальної власності, став

- A. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23.12.1993 р.
- B. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 р.
- C. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» від 15.12.1993 р.
- D. Закон України «Про боротьбу з корупцією» від 4.10.1995 р.

4. Установа України, що проводить розгляд та експертизу заявок на об'єкти промислової власності в Україні – це

- A. Український інститут промислової власності
- B. Українське агентство з авторських і суміжних прав
- C. Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг
- D. Державний департамент інтелектуальної власності

5. Державна установа, яка здійснює реєстрацію об'єктів авторського права в Україні – це

- A. Державний департамент інтелектуальної власності
- B. Українське агентство з авторських і суміжних прав
- C. Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
- D. Український інститут промислової власності

Рекомендована література: [I – 1, 2, 5; II – 2, 3, 10, 14, 15]

Тема 4. Правова охорона промислових зразків

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р.
2. Строк дії промислового зразку
3. Обсяг правової охорони промислового зразку

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Заявка в Укрпатент складається на мовах

- A. країни заявника
- B. англійській
- C. російській
- D. українській

2. Назва винаходу може містити

- A. символи латинської азбуки
- B. спеціальні знаки
- C. цифри
- D. ієрогліфи

3. До складу заявки НЕ входить

- A. заява про видачу патенту
- B. відомості про технічну придатність винаходу
- C. формула винаходу
- D. реферат

4. Формула винаходу – це

- A. докладний виклад технічної суті винаходу
- B. коротка словесна характеристика технічної суті винаходу
- C. формульне вираження технічної суті винаходу
- D. креслення винаходу

5. Реферат НЕ містить такі розділи

- A. об'єкт винаходу
- B. область застосування
- C. методи випробування
- D. альтернативні рішення

Рекомендована література: [I – 2, 6, 9; II – 7, 14, 15]

Тема 5. Види знаків для товарів та послуг, функції, що вони виконують

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Право на фірмове (комерційне) найменування
2. Право на найменування місця походження товару
3. Правова охорона товарного знаку в Україні

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Під час формальної експертизи НЕ відбувається

- A. віднесення винаходу до державної таємниці
- B. встановлення дати надання заявки
- C. перевірка відповідності заявки і її оформлення встановленим вимогам
- D. визначення приналежності відміченого в заявці об'єкту до переліку об'єктів, які не можуть бути визнані винаходами

2. Експертиза за формальними ознаками ще називається

- A. супровідна
- B. попередня
- C. пояснення
- D. завершальна

3. Перше повідомлення заявнику щодо формальної експертизи повинно бути послано не пізніше

- A. 4 тижнів
- B. 2 місяців
- C. 6 місяців
- D. 1 роки

4. Локальна новизна – це

A. новизна, яка встановлюється по виданих в Україні патентах на винаходи і поданими до Установи заявками на видачу патентів

B. новизна, яка встановлюється по вузьких критеріях по виданих патентах на винаходи тільки в даному регіоні

C. новизна, яка встановлюється по виданих даному заявнику позитивних рішень про визнання патенту

D. новизна, яка встановлюється по виданих у всьому світі патентах на винаходи і поданими в міжнародний патентний відділ заявками на видачу патентів

5. Офіційним виданням Установи є

- A. бюлетень «Винаходи та досягнення»
- B. журнал «Памолодь та наука»
- C. бюлетень «Промислова власність»
- D. реферативний журнал «Технічні розробки»

Рекомендована література: [I – 1, 2, 6; II – 8, 11]

Тема 6. Вимоги щодо реєстрації знаків для товарів та послуг

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Реєстрація знаків для послуг
2. Експертиза заявки щодо реєстрації товарних знаків
3. Правова охорона товарного знаку в Україні

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Відповідно до закону, щоб була зафіксована дата надання заявки, необхідно в ДДІВ направити документи

- A. заява про видачу патенту у вільній формі
- B. відомості про заявника і його адресу
- C. квитанцію про сплату державних мит
- D. опис винаходу і формулу винаходу

2. Після встановлення дати представлення заявки заявнику надсилається повідомлення, в якому вказується

- A. реєстраційний номер заявки і місце її публікації
- B. дата представлення заявки і реєстраційний номер
- C. відомості про автора і дата представлення заявки
- D. позитивне рішення про затвердження заявки

3. Етапи експертизи заявки

- A. формальна експертиза
- B. безстрокова експертиза
- C. планова експертиза
- D. кваліфікована експертиза

4. Пріоритет – це

A. першість в наданні заявки, і він, як правило, встановлюється за датою твердження в ДДІВ остаточного варіанту заявки

B. послідовність надання заявки, і він, як правило, встановлюється правилами надання в ДДІВ правильно оформлених заявок

C. першість в наданні заявки, і він, як правило, встановлюється за датою надання в ДДІВ правильно оформленої заявки

D. надання заявки в строго певні терміни, і він, як правило, встановлюється за датою надання в ДДІВ чорнового варіанту заявки

5. Матеріали заявки посилаються Державному експерту з питань таємниць, якщо

A. експертна комісія запропонувала віднести винахід до державної таємниці

В. заявка містить пропозиції заявника про віднесення винаходу до державної таємниці

С. керівник розробника запропонував віднести винахід до службової таємниці

Д. заявка складена громадянином іншої країни

Рекомендована література: [I – 1, 2, 6; II – 8, 11]

Тема 7. Заявка на реєстрацію знака для товарів та послуг

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Експертиза заявки на знак

2. Порядок оформлення та подання заявки на знак

3. Закон України від 15 грудня 1993 р. №3689 «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»

4. Закон України від 21 грудня 2000 р. № 2188 «Про охорону прав на зазначення походження товарів»

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Під час формальної експертизи НЕ відбувається

А. віднесення винаходу до державної таємниці

В. встановлення дати надання заявки

С. перевірка відповідності заявки і її оформлення встановленим вимогам

Д. визначення приналежності відміченого в заявці об'єкту до переліку об'єктів, які не можуть бути визнані винаходами

2. Заявку на видачу патенту НЕ може подати

А. винахідник або його спадкоємець

В. профспілковий комітет, в якому полягає винахідник

С. працедавець або правонаступник винахідника або працедавця

Д. патентний повірений або інша довірена особа за дорученням заявника

3. Винахідником визнається

А. фізична особа, творчою роботою якої створено винахід

В. юридична особа, творчою роботою якої створено винахід

С. фізична або юридична особа, яка подала заявку на видачу патенту на винахід

Д. фізична і юридична особа, творчою роботою якої створено винахід

4. Право авторства є

А. особистим немайновим правом і належить винахіднику

В. колективним майновим правом і належить винахіднику і повіреним особам

С. особистим законодавчим правом і належить правонаступнику винахідника

Д. юридичним майновим правом і належить винахіднику і його працедавцю

5. Офіційним виданням Установи є

А. бюлетень «Винаходи»

В. журнал «Наука та промисловість»

С. бюлетень «Промислова власність»

Д. реферативний журнал «Технічні рішення та наукові розробки»

Рекомендована література: [I – 1, 3, 8; II – 8, 10, 11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПАТЕНТОЗНАВСТВО

Тема 8. Патентне право в Україні та світі

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Нормативно-правова база патентного права в Україні

2. Умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі

3. Патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Патенти, видані в різних країнах є

А. незалежними

В. підлеглими

С. недійсними

Д. взаємовиключними

2. Терміни дії патентів на винаходи

А. 5 років від дати подачі заявки

В. 10 років від дати подачі заявки

С. 20 років від дати подачі заявки

Д. 20 років від дати подачі заявки і може бути продовжений, але не більше, ніж на 10 років

3. Заявку на видачу патенту НЕ може подати

- A. винахідник або його спадкоємець
- B. профспілковий комітет, в якому полягає винахідник
- C. працедавець або правонаступник винахідника або працедавця
- D. патентний повірений або інша довірена особа за дорученням заявника

4. Винахідником визнається

- A. фізична особа, творчою роботою якої створено винахід
- B. юридична особа, творчою роботою якої створено винахід
- C. фізична або юридична особа, яка подала заявку на видачу патенту на винахід
- D. фізична і юридична особа, творчою роботою якої створено винахід

5. Право на представлення заявки має працедавець, якщо

- A. винахід створений після підписання трудового контракту працівника
- B. винахід створений у зв'язку з виконанням службового обов'язку або доручення працедавця
- C. створений винахід належить службовій таємниці
- D. у всіх випадках

Рекомендована література: [I – 1, 2, 11; II – 1-3, 6, 13, 10, 15]

Тема 9. Патентна інформація та патентні фонди

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Світові інформаційні ресурси та патентні фонди
 2. Бюлетень «Патентна власність»
 3. Бази даних міжнародних і патентних відомств
 4. Патентна продукція комерційних інформаційних центрів
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Необхідні ознаки винаходу, обумовлені законом

- A. неможливість повторення
- B. можливість відтворення
- C. позитивний ефект
- D. естетичне оформлення

2. Мета патентних досліджень

- A. виявлення порушення прав заявника і власників охоронних документів на об'єкти промислової власності
- B. попередження монопольного завоювання ринку

- C. визначення патентоспроможності об'єкту господарської діяльності
- D. виявлення потенційних постачальників сировини

3. Патентні дослідження використовують для

- A. аналізу умов конкуренції продукції
- B. аналізу умов розширення ринку
- C. аналізу умов постачань частин продукції
- D. аналізу місць збуту даної продукції

4. Необхідні ознаки винаходу, обумовлені законом

- A. неможливість повторення
- B. можливість відтворення
- C. позитивний ефект
- D. естетичне оформлення

5. Умови патентоспроможності корисної моделі

- A. новизна
- B. дослідницький рівень
- C. промислова придатність
- D. незалежність дослідження

Рекомендована література: [I – 1, 8; II – 10, 13, 15]

Тема 10. Порядок патентування винаходів в Україні. Патентний пошук

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте теоретичні питання:
 1. Оскарження рішення за заявкою
 2. Публікація відомостей про винахід
 3. Сплата збору за дії, пов'язані з охороною прав на винаходи
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Інтелектуальну власність можна умовно розділити на

- A. художню власність
- B. юридичну власність
- C. промислову власність
- D. приватну власність

2. Авторське право – це

- A. частина цивільного права, яка визначає правові відносини, пов'язані із створенням і використанням творів літератури, науки, мистецтва
- B. частина кримінального права, яка визначає правові відносини, пов'язані з відповідальністю за створені твори літератури, науки, мистецтва

С. частина цивільного права, яка визначає відповідальність за використання чужих творів літератури, науки, мистецтва

Д. частина цивільного права, яка визначає правові відносини між власником авторських прав і користувачами творів літератури, науки, мистецтва

3. Знак авторського права

- A. ©
- B. ®
- C. тм
- D. Pts

4. Знак суміжного права

- A. ©
- B. ®
- C. тм
- D. Pts

5. Винахід – це

- A. ідеї, думки, роздуми, які реалізуються на певних матеріальних носіях
- B. промислово-придатне конструктивно-придатне рішення
- C. нове рішення, яке відповідає умовам конкурентоспроможності
- D. технологічне рішення, яке відповідає умовам патентоспроможності

Рекомендована література: [I – 1; II – 6, 13; III – 1, 2]

Тема 11. Визначення патентоздатності винаходу

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте теоретичні питання:

- 1. Сутність виключного права власника патенту на використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка.
- 2. Обмеження патентних прав та їх порушення.
- 3. Умови припинення дії патенту; умови визнання патенту недійсним.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Патентоздатність – це

A. властивість, яка набуває об'єкту господарської діяльності у разі відповідності умовам надання правової охорони винаходу відповідно до закону

B. властивість, яка набуває об'єкту художньої діяльності у разі відповідності умовам надання охорони авторському праву відповідно до закону

С. властивість, яка набуває об'єкту господарської діяльності у разі відповідності умовам дачі цивільної охорони інтелектуальної власності відповідно до норм моралі

Д. властивість, яка набуває об'єкту господарської діяльності у разі відповідності вимогам правової відповідальності за винахід відповідно до закону

2. Умови патентоздатності корисної моделі

А. новизна

В. дослідницький рівень

С. промислова придатність

Д. незалежність дослідження

3. Пріоритет – це

А. першочерговість подачі заявки (як правило, встановлюється по даті подачі правильно оформленої заявки)

В. планова черговість подачі заявки (як правило, встановлюється по даті подачі правильно оформленої заявки)

С. першочерговість подачі заявки (як правило, встановлюється по даті подачі чорнового варіанту заявки)

Д. планова черговість подачі заявки (як правило, встановлюється по даті подачі чорнового варіанту заявки)

4. Винахід має дослідницький рівень, якщо

А. для фахівця він не є неординарним, тобто його суть не представляє інтересу для даного рівня техніки

В. для експертної комісії є очевидним, тобто його суть витікає явно з рівня техніки

С. для простого обивателя він не є очевидним, тобто його суть не витікає явно з рівня техніки

Д. для фахівця він не є очевидним, тобто його суть не витікає явно з рівня техніки

5. Патентні дослідження – це

А. технічний аналіз властивостей об'єкту господарської діяльності впродовж його життєвого циклу, які витікають з суті об'єкту промислової власності

В. дедуктивний аналіз властивостей об'єкту господарської діяльності впродовж його життєвого циклу, які витікають з промислової придатності об'єкту

С. системний науковий аналіз властивостей об'єкту господарської діяльності впродовж його життєвого циклу, які витікають з охорони прав на об'єкти промислової власності

Д. прогресивний аналіз властивостей об'єкту господарської діяльності впродовж його життєвого циклу, які витікають з технічних властивостей промислової власності

Рекомендована література: [I – 1, 2; II – 12; III – 1, 2]

Тема 12. Порядок складання заявки на винахід (корисну модель)

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте теоретичні питання:

1. Вимоги до ілюстративних матеріалів
2. Реферат та вимоги до нього
3. Визначення рівня техніки об'єкту патентування

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Заявку на видачу патенту НЕ може подати

- A. винахідник або його спадкоємець
- B. профспілковий комітет, в якому полягає винахідник
- C. працедавець або правонаступник винахідника або працедавця
- D. патентний повірений або інша довірена особа за дорученням заявника

2. Винахідником визнається

- A. фізична особа, творчою роботою якої створено винахід
- B. юридична особа, творчою роботою якої створено винахід
- C. фізична або юридична особа, яка подала заявку на видачу патенту на винахід

D. фізична і юридична особа, творчою роботою якої створено винахід

3. Право авторства є

- A. особистим немайновим правом і належить винахіднику
- B. колективним майновим правом і належить винахіднику і повіреним особам

C. особистим законодавчим правом і належить правонаступнику винахідника

D. юридичним майновим правом і належить винахіднику і його працедавцю

4. Право кваліфікації творчої пропозиції як винаходу, корисної моделі або промислового зразка належить

- A. Держпотребстандарт
- B. УКРЦНТБ
- C. Укрпатенту
- D. Міністерству освіти і науки України

5. Право на представлення заявки має працедавець, якщо

- A. винахід створений після підписання трудового контракту працівника
- B. винахід створений у зв'язку з виконанням службового обов'язку або доручення працедавця
- C. створений винахід належить службовій таємниці

D. у всіх випадках

Рекомендована література: [I – 1, 2; II – 12; III – 1, 2]

Тема 13. Міжнародна патентна класифікація, її призначення та структура

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте теоретичні питання:

1. Пошук на новизну за допомогою МПК

2. Пошук на патентоспроможність або дійсність патенту за допомогою МПК

3. Пошук на патентну чистоту за допомогою МПК

4. Інформаційний пошук за допомогою МПК

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Необхідні ознаки винаходу, обумовлені законом

A. неможливість повторення

B. можливість відтворення

C. позитивний ефект

D. естетичне оформлення

2. Мета патентних досліджень

A. виявлення порушення прав заявника і власників охоронних документів на об'єкти промислової власності

B. попередження монопольного завоювання ринку

C. визначення патентоспроможності об'єкту господарської діяльності

D. виявлення потенційних постачальників сировини

3. Патентні дослідження використовують для

A. аналізу умов конкуренції продукції

B. аналізу умов розширення ринку

C. аналізу умов постачань частин продукції

D. аналізу місць збуту даної продукції

4. Необхідні ознаки винаходу, обумовлені законом

A. неможливість повторення

B. можливість відтворення

C. позитивний ефект

D. естетичне оформлення

5. Умови патентоспроможності корисної моделі

A. новизна

B. дослідницький рівень

C. промислова придатність

D. незалежність дослідження

Рекомендована література: [I – 1, 2; II – 12; III – 6, 7]

Тема 14. Захист групових проєктів «Патентні дослідження»

Форми контролю: захист групових проєктів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Вивчити правила обслуговування споживачів на тематичних заходах у закладах ресторанного господарства.

2. Підготувати домашнє завдання:

1) скласти звіт «Патентні дослідження» за напрямком наукової роботи, визначеним на попередніх заняттях,

2) мультимедійну презентацію наукової розробки, яка стала об'єктом патентних досліджень,

3) проєкт заявки на корисну модель (опис винаходу, формулу винаходу та реферат),

4) обґрунтовану наукову доповідь за темою наукової розробки.

3. Презентувати наукові розробки згідно з темами проєктів та довести їх патентоспроможність. Провести захист.

4. Підведення підсумків заняття (обмін враженнями, обговорення тематичних заходів, оцінювання).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

I. Навчальна література

1. Слащева А. В., Чернега О. Б. Науково-дослідна робота та патентознавство: навч. посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. 124 с.
2. Дейниченко Г. В., Дуб В. В. Патентознавство: навч. посібник. Харків: ХДУХТ, 2016. 224 с.
3. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. К.: Либідь, 2013. 200 с.
4. Крайнів П. П., Работягова Л. І., Дятлик І. І. Патентування винаходів в Україні. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2020. 40 с.
5. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2013. 200 с.
6. Жаров В.О. Право інтелектуальної власності в системі права України. Навчальний посібник. К.: Ін-т інтелект. Власності і права, 2015. 108 с.
7. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
8. Цибульнов П.М. Основи інтелектуальної власності: Навчальний посібник. К.: Ін-т інтелект. власності і права, 2005. 108 с.
9. Кузнєцов Ю. М. Патентознавство та авторське право: підруч. для студ. вузів. К.: Кондор, 2017. 428с.
10. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О.Довгий, В.О.Жаров, В.О.Зайчик та ін. К.: Форум, 2012. 319 с.
11. Складання та подання заявки на реєстрацію знака згідно з Мадридською угодою про міжнародну реєстрацію знаків та протоколи до цієї угоди (практичний посібник) / О. Д. Лавічева, І. Ю. Манцерова. Київ, 2011. 110 с.

II. Нормативні документи

1. Цивільний кодекс України. К.: Парламентське вид-во, 2003. 352 с.
2. «Про власність» Закон України від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. №5. 1991 р.
3. «Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності» Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України.
4. «Про науково-технічну інформацію» Закон України від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України.
5. «Про авторське право і суміжні права» Закон України від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України.
6. «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687. // Відомості Верховної Ради України.
7. «Про охорону прав на промислові зразки» Закон України від 15 грудня 1993 р. №3688. // Відомості Верховної Ради України.
8. «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» Закон України від 15 грудня 1993 р. №3689. // Відомості Верховної Ради України.

9. «Про державну таємницю» Закон України від 21 січня 1994 р. №3855 // Відомості Верховної Ради України.

10. «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо охорони інтелектуальної власності» Закон України від 28 лютого 1995 р. № 75/95. // Відомості Верховної Ради України.

11. «Про охорону прав на зазначення походження товарів» Закон України від 21 грудня 2000 р. № 2188. // Відомості Верховної Ради України.

12. Наказ Міністерства освіти і науки України №22 від 22 січня 2001 р «Про затвердження складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» (зі змінами, внесеними згідно з Наказами МОН №154 від 26 лютого 2004 р., №223 від 14 квітня 2005 р.) // Зареєстровано в Міністерстві юстиції України за №173/5364 від 27 лютого 2001 р.

13. «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» Закон України від 1 червня 2000 р. №1771. // Відомості Верховної Ради України.

14. «Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності» Закон України від 21 грудня 2000 р. №2188. // Відомості Верховної Ради України.

15. «Збірник нормативних актів з питань промислової власності». Уклад.: В.О.Жаров, Л.І.Ніколаєнко, В.Д.Пархоменко, Л.Петров; За ред. В.Л.Петрова, В.О.Жарова. К.: Вища школа, 1998. 486 с.

16. ДСТУ 3575-97. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення.

III. Інтернет-ресурси

1. Державний департамент інтелектуальної власності <http://www.sdip.gov.ua>

2. Укрпатент <http://www.ukrpatent.org>

3. Торговельні марки в Україні <http://www.TM.ua>

4. Авторські та суміжні права <http://www.copyright.com.ua>

5. Всесвітня організація інтелектуальної власності <http://www.wipo.int>

6. Міжнародна патентна класифікація (МПК): <https://www.wipo.int/classifications/ipc>

7. Міжнародна патентна класифікація (МПК, IPC): <https://base.uipv.org/mpk2009>

ДОДАТОК А – Напрямки патентних досліджень

1. М'ясна продукція:
 - 1.1. ковбаси
 - 1.2. посічені вироби
 - з різними функціональними наповнювачами,
 - підвищеної біологічної цінності,
 - з новими вологоутримуючими компонентами
 - 1.3. структуровані вироби
 - 1.4. паштети
2. Рибна продукція:
 - 2.1. копчені вироби
 - 2.2. посічені вироби
 - з різними функціональними наповнювачами,
 - підвищеної біологічної цінності,
 - з новими вологоутримуючими компонентами
 - 2.3. структуровані вироби
 - 2.4. консерви
3. Молочна продукція:
 - 3.1. кисломолочна продукція:
 - пробіотичної дії
 - з рослинними наповнювачами
 - функціональні
 - зі смаковими нетрадиційними наповнювачами
 - підвищеної біологічної цінності
 - 3.2. продукти з домашнього сиру (сирки глазуровані, сиркові маси):
 - з функціональними наповнювачами
 - зі смаковими нетрадиційними наповнювачами
 - підвищеної біологічної цінності
 - 3.3. молочні продукти для певних видів харчування (дитячого, діабетичного тощо)
 - 3.4. морозиво:
 - на основі продуктів переробки молочної сировини
 - з нетрадиційними наповнювачами
 - з новими структуроутворювачами (емульгаторами, стабілізаторами)
4. Продукція на основі рослинної сировини:
 - 4.1. соки
 - 4.2. пасти
 - 4.3. пюре
 - 4.4. заморожені напівфабрикати
 - 4.5. порошки тощо

5. Комбіновані продукти функціонального призначення
6. Комбіновані продукти лікувально-профілактичного призначення
7. Комбіновані продукти підвищеної біологічної цінності:
 - 7.1. з підвищеним вмістом повноцінних білків
 - 7.2. з підвищеним вмістом поліненасичених жирних кислот
 - 7.3. з підвищеним вмістом вітамінів (А, групи В, С, Е)
 - 7.4. з підвищеним вмістом деяких мінеральних речовин (калію, магнію, фосфору, йоду, кальцію тощо)
8. Кондитерська продукція:
 - 8.1. борошняна
 - з пісочного тіста (з новими ПАР, зниженої калорійності, підвищеної біологічної цінності, тривалого зберігання, напівфабрикати)
 - з бісквітного тіста (з новими піноутворювачами, зниженої калорійності, підвищеної біологічної цінності, тривалого зберігання, напівфабрикати)
 - із дріжджового тіста (з новими дріжджами або ПАР, зниженої калорійності, підвищеної біологічної цінності, тривалого зберігання, напівфабрикати)
 - з пряничного тіста (тривалого зберігання, з новими видами начинок або глазури) тощо
 - 8.2. цукрова
 - пастила, зефір, мармелад (з новими піноутворювачами або стабілізаторами, зниженої калорійності, підвищеної біологічної цінності, тривалого зберігання, з нетрадиційної сировини)
 - халва (з нетрадиційними наповнювачами тощо)
 - шоколад різних сортів та видів з нетрадиційними наповнювачами
 - цукеркові вироби
9. Десертна продукція (напівфабрикати для солодких страв, соуси, пасти, креми тощо)
10. Напої:
 - лікувально-профілактичного призначення
 - функціонального призначення
 - з нетрадиційної сировини (рослинного чи тваринного походження або комбіновані)
 - фіточаї
 - коктейлі

ДОДАТОК Б – Приклад складання опису винаходу

ОПИС ВИНАХОДУ

Винахід відноситься до харчової промисловості, а саме, до хлібопекарного виробництва, та може бути використаний при виробництві продуктів лікувально-профілактичного та дієтичного харчування.

Відомий спосіб виробництва дієтичних хлібобулочних виробів, який передбачує змішування пшеничного борошна, солі, пресованих дріжджів, води, та інших рецептурних компонентів, замішування напівфабриката, його бродіння, оброблення, розстоювання та випікання заготовок, який відрізняється тим, що до суміші рецептурних компонентів додатково вносять рисове борошно в кількості 5-10% від загальної маси борошна. Рисове борошно попередньо змішують з пшеничним у співвідношенні 0,9:1 – 1:1. До суміші також вводять, 20-30% від загальної кількості, воду, яка йде на приготування тіста. Суміш перемішують та витримують протягом 40-60 хвилин, потім пресовані дріжджі вносять в отриману суміш, після чого напівфабрикат піддають бродінню протягом 30-45 хвилин та додають решту пшеничного борошна та інші рецептурні компоненти [1].

Але такий спосіб виробництва хлібобулочних виробів має недоліки:

- цей продукт, через відсутність добавок, не несе функціонального навантаження;
- використання рисового борошна в кількості 5-10% незначно підвищує біологічну цінність продукту.

Відома також композиція для збагачення мікронутрієнтного складу хлібу, яка містить добавки кальція, заліза, магнія. Ця композиція також додатково містить йодказеїн, солод сої та фолієву кислоту у наступному співвідношенні інгредієнтів (%): кальція карбонат (27,08-32,47), заліза (III) цитрат (0,68-0,86), фолієва кислота (0,01-0,012), йодказеїн (0,03-0,028). Композицію додають в кількості 0,44-0,59% від загальної маси борошна [2].

Однак, ця композиція має такі недоліки:

- збагачувачами виступають хімічні сполуки, які можуть погано засвоюватися організмом, а також токсично впливати на організм;
- дана суміш має недостатній вміст йоду.

Найбільш близьким за технічною суттю та досягнутому результату продуктом (прототипом) є хліб „Белгородский с морской капустой”. Даний спосіб виробництва хліба включає приготування тіста шляхом замішування борошна, води, дріжджів, солі, підготовку пектину, введення пектину у тісто, розстоювання тіста та випікання, який відрізняється тим, що у тісто додатково вносять морську капусту, яку попередньо змішують з пектином, при співвідношенні компонентів (%): морська капуста (30-70), пектин (30-70). Підготовку пектину проводять у суміші з морською капустою шляхом розведення у гарячій воді з температурою 50⁰С та наступним вистоюванням протягом ≥ 5 годин. При цьому сумарна кількість морської капусти та пектину, які вводять в тісто складає 0,1-2% сухої суміші від загальної маси борошна [3].

Однак відомий спосіб приготування хліба характеризується низькими дієтичними показниками, а також недостатнім вмістом йоду та кальцію через використання морської капусти у суміші з хімічною сполукою пектином, який має особливість утворювати з мікроелементами нерозчинні сполуки та виводити їх з організму. Тобто суміш цих компонентів несумісна, що знижує лікувально-профілактичне призначення даного продукту.

В основу винаходу поставлена задача створення лавашу з ламінарією сушеною, в якому до основної сировини вводиться добавка (морська капуста) в кількості 1% до маси борошна (суміш пшеничного та рисового), що забезпечує понижену калорійність та підвищену біологічну цінність продукту.

Поставлена задача вирішується тим, що в лаваші, що містить борошно пшеничне вищого сорту, борошно рисове, дріжджі хлібопекарні пресовані, сіль, воду і добавку, згідно винаходу в якості добавки використовують ламінарію сушену при наступному співвідношенні компонентів, мас. %:

борошно пшеничне хлібопекарне вищого сорту	- 59,5-61;
борошно рисове	- 40;
ламінарія сушена	- 0,5-2;
дріжджі хлібопекарні пресовані	- 2,5;
сіль	- 2.

Ламінарія (морська капуста) – біологічно активна морська водорість, яка містить білки, вуглеводи, жироподібні речовини, пігменти, вітаміни й провітаміни А, В₁, В₂, В₁₂, С, Д, каротин, макро- та мікроелементи, калій, кальцій, натрій, фосфор, залізо, кобальт, бром. Але найбільш цінною властивістю морської капусти є те, що вона є природним постачальником йоду до нашого організму. Вона може накопичувати йод до 1-3%. Однією з найбільш цінних властивостей морської капусти є те, що йод міститься в ній у дуже рідкісній формі – в органічній. Такий йод дуже необхідний людині для нормальної життєдіяльності. По-перше, він вбиває мікроби, які потрапляють у кров; по-друге, йод відновлює енергію, яку людина витрачає протягом дня; по-третє, має седативну (заспокійливу) дію на організм та нервову систему; по-четверте, йод один з найкращих каталізаторів реакцій окислення в організмі [4].

Вказані властивості свідчать про те, що морська капуста є сировиною з функціональним та оздоровчим призначенням та її доцільно використовувати при виробництві лікувально-профілактичних продуктів.

ПРИКЛАД КОНКРЕТНОГО ВИКОНАННЯ

Приклад 1

Лаваш містить, (мас. %):

борошно пшеничне хлібопекарне вищого сорту	- 59,5;
борошно рисове	- 40;
ламінарія сушена	- 2,0;
дріжджі хлібопекарні пресовані	- 2,5;
сіль	- 2.

В діжу тістомісильної машини або у каструлю наливають підігріту до 35-40⁰С рідину (воду). Дріжджі (2,5%), сіль (2%) розчинити окремо у невеликій

кількості води, процідити та з'єднати з рідиною, яку беруть для замішування тіста.

Борошно пшеничне вищого сорту (59,5%) попередньо змішати з рисовим (40%), додати у цю суміш трохи води, а також ламінарію сушену (0,5%). Потім висипати готову суміш із борошном у підготовлену рідину та замісити тісто. Замішене тісто посипати злегка борошном, накрити чистою тканиною та поставити у тепле місце (27-35⁰C) для бродіння на 90-180 хвилин. Після бродіння тісто направляють на подальшу обробку. Поділ та закруглення шматків тіста проводять тістороздільними та тістозакруглювальними машинами, або вручну. Закруглені тістові заготовки розкочують у пласти закругленої форми та направляють на розстоювання. Після попереднього розстоювання закруглені шматки тіста розкочують до неповного розміру. Потім рукою середину виробу роблять більш тонкою, а края тіста залишають товстими.

Сформовані тістові заготовки направляють до шафи остаточного розстоювання з температурою повітря 35-40⁰C і відносною вологістю 75-85%. Тривалість розстоювання складає 30-60 хвилин. Після цього тістові заготовки направляють на випікання. Випікання виробів здійснюють протягом 15-25 хвилин при температурі 210-220⁰C.

Приклад 2

Лаваш містить, (мас.%):

борошно пшеничне хлібопекарне вищого сорту	- 60,5;
борошно рисове	- 40;
ламінарія сушена	- 1,0;
дріжджі хлібопекарні пресовані	- 2,5;
сіль	- 2.

Приклад 3

Лаваш містить, (мас.%):

борошно пшеничне хлібопекарне вищого сорту	- 61;
борошно рисове	- 40;
ламінарія сушена	- 0,5;
дріжджі хлібопекарні пресовані	- 2,5;
сіль	- 2.

Аналіз даних показує, що оптимальним варіантом є Приклад № 2, кількість продукту (ламінарії сушеної) – 1%. Як збільшення так і зменшення цієї добавки негативно впливає на якісні характеристики готового продукту. При кількості ламінарії сушеної менше 0,5% не відчувається терапевтичного ефекту, ця кількість не надає лікувально-профілактичної дії. При кількості ламінарії сушеної більш 2% з'являється дуже виражений зелений колір, лаваш пахне йодом.

Використання ламінарії сушеної в якості добавки дає можливість створення нових продуктів пониженої калорійності і підвищеної біологічної цінності.

Нові вироби можуть бути рекомендовані для вживання всім людям без обмеження статі і віку, а особливо людям, які страждають захворюваннями

щитовидної залози, шлунково-кишкового тракту, обміну речовин, нервової системи.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, ЯКІ ВИКОРИСТАНІ ПРИ СКЛАДАННІ ЗАЯВКИ:

1. Дієтичні хлібобулочні вироби // Пат. 2136159 Российская Федерация, МПК⁶ А 21 D 8/02. Способ производства диетических хлебных изделий / Дубцов Г.Г., Дубова Г.Н., Гусева Н.Н., Широковская Г.Н., Молодых В.В. (Гос. унитар. предприятие „Хлебозавод им. В.П.Зотова”); № 97121609/13; Заявл. 29.12.1997; Опубл. 10.09.1998; Бюл. № 25.

2. Хліб з мікронутрієнтами (залізо, кальцій, йод, магній) // Пат. 62459 Україна, МПК⁷ А 21 D 8/02. Композиція для збагачення мікронутрієнтного складу хліба/ Арсеньєва Л.Ю., Герасименко Л.О., Антонюк М.М. (Національний університет харчових технологій); № 2003032649; Заявл. 27.03.2003; Опубл. 15.12.2003.

3. Хліб „Белгородский с морской капустой”. Пат. 2142232 Российская Федерация, МПК⁶ А 21 D 8/02. Способ производства хлеба «Белгородский с морской капустой» / Суханов Е.П., Шарова Г.П., Верещак В.Д., Письменный В.В., Троицкий Б.Н., Черкашин В.В. (ОАО «Колос», ООО «Промавтоматика»); № 991001143/13; Заявл. 05.01.1999; Опубл. 10.12.1999; Бюл. № 34.

4. Морская капуста – биологически активная морская водоросль// <http://www.botanikonline.com/modules.php?name=newsfile=article&sid=26&mode=&order=0&thold=0>.

ДОДАТОК В - Приклад складання формули винаходу

ФОРМУЛА ВИНАХОДУ

Лаваш, який містить борошно пшеничне вищого сорту, борошно рисове, дріжджі пресовані хлібопекарні, сіль і добавку, відрізняється тим, що в якості добавки використовують ламінарію сушену при наступному співвідношенні компонентів, мас. %:

борошно пшеничне хлібопекарне вищого сорту	- 59,5-61;
борошно рисове	- 40;
ламінарія сушена	- 0,5-2;
дріжджі хлібопекарні пресовані	- 2,5;
сіль	- 2.

Навчальне видання

Слащева Аліна Вячеславівна

Кафедра технологій в ресторанному господарстві,
готельно-ресторанної справи та підприємництва

**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
ТА ПАТЕНТОЗНАВСТВО**

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 3,06.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.